

Szabó Jánosné

FÖLDADTA SORS: NÉPÉLET A JÁSZKUNSAÁGBAN

Sokan sokféleképpen megfogalmazták már az idők folyamán, hogy a jelen építése és a jövő megeremtése nem lehet a múlt, a hagyományok és a tapasztalat ismerete nélkül. Számos kiadvány készült a jászok és a Jászság történetéről, elsősorban a Jászság szülöttei tollából. 2012-ben jelent meg a Jászsági Füzetek 48. kötete. A szerző az MTA doktora, a Kiskunság jeles történetírója, a Jászságért díjas Bánkiné dr. Molnár Erzsébet, akinek tudományos munkásságában elválaszthatatlanul összefonódik az egykori hármaskerület jász, kiskun és nagykun népének sorsa.

1745 sorsfordító év volt a Jászkun kerületben élők számára. Amikor az itt élők példás összefogással, saját erejükből visszavásárolták az idők során elnyert szabadságjogokat, visszaváltották a kerületbe tartozó földet. Mária Terézia királynő által aláírt redempcionális diploma pozitív hatása érvényesült az itt élő népek mindennapjaiban.

A szegény és módosabb életvitelű emberek élete bontakozik ki a Földadta sors című mű lapjain, az 500 rajnai forintot megváltott föld milyen lehetőségeket, milyen sorsot adott, biztosított a családok részére. A jászkun szabadság valamilyen szintű birtoklása minden társadalmi rétegnek biztosított volt, a kiváltságos kerületbe tartozás bizonyos gazdasági előnyökkel is járt, szemben más vármegyékben lakókkal. A szabadság tudata, a megélhetés biztonsága adott egy belső tartást, büszkeséget az itt élő embereknek. A redemptusi öntudatról énekes versek, verbunkosok, ismert és ismeretlen emberek fennmaradt kijelentései tanúskodnak, melyekről e könyvben is olvashatunk. A Jászkun kerületben olyan közgondolkodás alakult ki, melyben teret nyert egy sajátos identitástudat, ami napjainkban is sokat emlegetett kifejezés. Ez a tudat akkor is mentális kapaszkodót jelentett, amikor már megszűntek a kiváltságok, s amikor megszűnt a Jászkun kerület.

A redemptiot követő évszázad (1745–1848) társadalmi eseményeit, a kisebb nagyobb közösségek mindennapjait mutatja be a szerző. Szem előtt tartva, hogy miként éltek életüket a szabadságukat megváltott jászok. Megismerjük a családok életét, a családon belüli viszonyokat, az egyének boldogulását. Különös figyelmet szentel a nők szerepére, családon belül elfoglalt helyükre, a helyi viszonyokban megnyilvánult szerepükre. Az egyes fejezetekben végigkísérhetjük az emberi élet mozzanatait a születéstől a halálig. Megismerjük a lakáskörülményeket, az öltözködési és táplálkozási szokásokat. Szembesülünk a társadalmi kommunikáció akkori formáival, a szórakozási és népnepélyek színes forgatagával. Megtudhatjuk mit jelentett abban a korban a földszerzés és a vagyonosodás. Kiválóan bemutatja a szerző a menyecskék és az özvegyasszonyok sorsát is. Teszi mindezt érdekes, olvasmányos, figyelemfelkeltő módon, színes és fekete-fehér fotókkal illusztrálva.

A könyv értékét növeli a részletes irodalomjegyzék, valamint az, hogy a megállapításokat, értékeléseket számos korabeli idézettel, leírásokkal, versekkel igazolja a szerző. Az utalások sokaságát a lap alján található jegyzetek tanúsítják. Névmutató és tartalomjegyzék segíti a könyvben való tájékozódást. A Jászsági Füzetek köteteiben – így ebben is – információt kap az olvasó a Jász Múzeumért Alapítvány megjelent kiadványairól, sorozatban és sorozaton kívül megjelent kötetekről, hangzó anyagokról.

A belső tartalom mellett a külső megjelenési forma is figyelmet érdemel. Keménykötésű, igazi nyomdai remekmű, jól forgatható kiadvány, ízléses borítóval, a címhez és a témához igazodó fotókkal. A könyv kiadója a Jász Múzeumért Alapítvány, megjelenését támogatták a Jászok Egyesülete – Budapest, és az előfizetők, akiknek neve a könyv utolsó lapjain megtalálható. A tipográfiai és a nyomdai munkálatokat az ARTANDER Kft. és a Signal-Print Kft. végezte.

Úgy gondolom, hogy „a jó dolgok nem tűnnek el a világból”, ennek érdekében az ismeretett kiadvány jó szolgálatot tesz az által, hogy az elődeink életét és a teremtett értékeiket bemutatja.

Bánkiné Molnár Erzsébet: Földadta sors : Népélet a Jászkunságban (1745–1848), Jász Múzeumért Alapítvány (2012); 159 p., ill.